

Asia: VN/744/2018

Against Hate –hankkeen suositukset viharikosten ja vihapuheen vastaiseen työhön

Lausunnonantajan lausunto

Sisältyvätkö luonnokseen viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn keskeiset tavoitteet?

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry, jäljempänä Tuomariliitto, esittää yllä mainitun hankkeen johdosta kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Tuomariliiton näkemyksen mukaan Against hate-hankkeen suositukset ovat kannatettavia ja niissä on lähestytty vihapuhetta moniulotteisesti yhteiskunnallisena ilmiönä.

Tuomariliitto haluaa kiinnittää huomiota siihen luonnoksessa useaan kertaan esitettyyn näkemykseen, että viranomaistoimijoilla erityisesti poliisilla, syyttäjillä ja tuomioistuimilla on keskeinen rooli vihapuheen vastaisessa työssä. Tämän vuoksi toimijoille tarvitaan koulutusta ja resursseja.

Nyt kysymyksessä olevan Against hate -hankkeen tavoitteena on viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn tehostaminen. Hankkeen toiminta keskittyy viharikosraportoinnin kehittämiseen sekä viranomaisten, erityisesti poliisin, syyttäjän, tuomareiden viharikosten ja vihapuheen vastaisten toimintavalmiuksien vahvistamiseen sekä viharikosten uhrien tukemiseen.

Tärkeänä luonnoksesta puuttuvana näkökohtana Tuomariliitto haluaa nostaa esille myös viranomaistoimijoiden suojan nyt kysymyksessä olevaa ilmiötä kohtaan. Erityistä huomiota Tuomariliitto haluaa kiinnittää luonnoksen kohdassa 7 esiin nostettuun ongelmaan siitä, että osa työnantajista kokee, että heillä ei ole vastuuta tai heidän vastuunsa on epäselvä tilanteessa, jossa työntekijä joutuu vihakampanjan tai maalittamisen kohteeksi. Uhrit jäävät tällöin ilman työnantajan tukea, vaikka he ovat joutuneet tilanteeseen työnsä vuoksi. Työnantajan työsuojelullisten toimien tulisi kattaa myös tilanteet, joissa työtehtävän vuoksi on riski joutua vihakampanjan tai

maalittamisen kohteeksi. Tätä varten tarvitaan tehokkaita lainsäädäntötoimia. Tällä hetkellä useat viranomaiset ovat katvealueella, jossa heidän tulee puuttua tehokkaasti vihapuheeseen, viharikoksiin ja maalittamiseen, mutta he ovat yksittäisinä työntekijöinä suojattomia samojen ilmiöiden edessä.

Tältä osin Tuomariliitto viittaa Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjänviraston ja kärjäoikeuksien laamannien oikeusministeriölle osoittamaan lainsäädäntöesitykseen 17.6.2019 (POL-2018-54628) lainsäädännöllistä muutostarpeista viranomaisten maalittamiseen puuttumiseksi.

Virkamiehiin kohdistuvalla maalittamisella pyritään vaikuttamaan koko demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusjärjestelmän ytimeen; poliisitoimintaan, syyteharkintaan ja lainkäyttöön. Yksittäinen virkamies on maalittamisessa vain välikappale, vaikka toiminta henkilöityykin häneen.

Tuomariliitto yhtyy esitettyyn näkemykseen siitä, että viharikosten ja vihapuheen eri muodot on syytä erottaa toisistaan tehokkaiden toimien kehittämiseksi. Organisoituihin vihakampanjoihin puuttumiseen tarvitaan erilaisia toimia kuin esimerkiksi yksilöiden välisiin vihaviesteihin puuttumiseen. Viharikosten ja vihapuheen eri muotojen torjumiseen tarvitaan sekä tarkasti kohdennettuja toimia että riittävän laajoja yhteiskunnallisia toimia.

Myös hankkeessa esiin nostettu huoli viranomaisten resursseista on Tuomariliitonkin näkemyksen mukaan ajankohtainen ja vaikuttaa laajalti sekä sitä kautta, että viranomaisilla ei ole mahdollisuutta kouluttautua aihepiirissä ja toisaalta sitä kautta, että viharikostaustat jäävät tulematta esiin tai tunnistamatta. Selvää on myös se, että resurssipuutteen aiheuttama jatkuva käsittelyaikojen piteneminen on kestäväntöntä viranomaistoiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.

Riittävällä resurssoinnilla tulisi lisäksi taata se, että maalittamiselle ja vihapuheelle herkäät asiat voidaan tuomioistuimessa käsitellä vahvennetuissa tai kokonaan ammattituomarikokoonpanoissa. Tämä vähentäisi yksittäisen jutun henkilöitymistä asiaa käsittelevään tuomariin.

Puuttuuko jotain tavoitteita?

Tuomariliitto viittaa edellä lausuttuun.

Saavutetaanko tavoitteet kuvatuilla toimenpiteillä? Puuttuuko keskeisiä toimenpiteitä tai kohderyhmiä?

Tuomariliitto viittaa edellä lausuttuun.

Millaista tietoa tarvittaisiin, joka auttaisi puuttumaan tehokkaammin viharikoksiin ja/tai vihapuheeseen?

Tuomariliitto viittaa edellä lausuttuun.

Muita ehdotuksia?

Tuomariliitto viittaa edellä lausuttuun.

Tampereella 23.10.2019

Antti Tapanila

Tuomariliiton puheenjohtaja, kärjätuomari

Ojala Liisa
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry